

ÁCS TIBOR KÖSZÖNTÉSE

Ács Tibor nyugállományú ezredes, hadtörténész, a Magyar Tudományos Akadémia doktora, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem magántanára, a XIX. századi hadtörténet és hadtudomány-történet elismert művelője 2011-ben töltötte be 80. életévét. Öt évtizedes tudományos munkásságát, amelyet egyebek közt 16 könyv és több mint 300 közlemény fémjelez, a Magyar Tudományos Akadémia Elnöksége 2004-ben Eötvös József Koszorúval, 2010 májusában pedig Akadémia Díjjal ismerte el.

Ács Tibor 1931. november 6-án született Budapesten. Pályája alakulását két alapvető élmény határozta meg: gyermekkorában édesanyja színes elbeszélései selmezbányai nagyapja aranybányászkodásáról, és egyik felmenője, Zsilla János 1848–1849-es szerepvállalásáról (1848 decemberében hallgatónak jelentkezett a Magyar Hadi Főtanodába), illetve korán felébredt rádiótechnika iránti érdeklődése. Rádiótechnikusi végzettséggel végül 1950-ben önként belépett a hadseregbe, szolgálatát a honi légvédelem rádiótechnikai csapatainál kezdte. Néhány év múltán azonban, a Petőfi Akadémián, érdeklődése a történelem, különösen 1848–1849, a forradalom és szabadságharc története felé fordult. Elvégezte az Eötvös Loránd Tudományegyetem történelem–könyvtár szakát, s lehetősége nyílt a pályamódosításra: 1963-ban a Zrínyi Miklós Katonai Akadémián kezdett tanítani, majd a Hadtörténeti Intézetben hadtörténészi és szekcióvezetői, a Zrínyi Katonai Kiadóban irodalmi vezetői és igazgató-helyettesi, majd a Honvédelmi Minisztériumban Tudományos Tanácsa titkári beosztásában dolgozott. Eközben 1966-ban a bölcsészettudomány doktora, 1982-ben a hadtudomány kandidátusa lett, 1994-ben a hadtudomány doktora címet érte el.

Kutatásai középpontjában szinte a kezdetektől a XIX. század azon kiemelkedő személyiségeinek élete állt, akik kötődtek a hadsereghez, a hadügyhöz, és akiknek az élete tanulságul szolgálhat az utókor számára. A teljesség igénye nélkül sorolva fél évszázad munkásságának legfontosabb eredményeit, foglalkozott Széchenyivel, Kossuthal, Mécsáros Lázárral és Kiss Károllyal, Batthyány Lajos és Petőfi katonai pályafutásával. Úttörő szerepe volt a hazai hadtudomány, a katonai irodalom és sajtó fejlődéstörténetének, a Magyar Hadi Főtanoda történetének feltárásában. Könyvet írt egyebek között Széchenyi katonaeveiről (1994), Haza, hadügy, hadtudomány címmel (2001) a magyar hadügy és hadtudomány XIX–XX. századi történetéről, A reformkor hadikultúrájáról (2005). Bolyai János új arca – a hadi mérnök című, a világhírű magyar matematikus életének egy addig szinte ismeretlen oldalát feltáró, félezer oldalas monográfiája (2004) a hazai mellett jelentős nemzetközi figyelemben és elismerésben részesült, s a közelmúltban német nyelvű változata is napvilágot látott (János Bolyai an der Ingenieursakademie in Wien. Wien, 2007.)

Mindemellett Ács Tibor 1985 óta napjainkig a Magyar Tudományos Akadémia bizottságaiban, különböző egyetemeken és tudományos társaságokban elismerésre méltó érdemeket szerzett kiemelkedő tudományos szervezői munkásságával. 1990-ben alapítója volt a Magyar Hadtudományi Társaságnak, az ő kezdeményezésére alakult újjá 1994-ben az Akadémia IX. Osztálya kebelében a Hadtudományi Bizottság, amelynek titkára, majd 2002 és 2008 között elnöke is lett, tagja az Akadémia (II., Filozófiai és Történettudomá-

nyi Osztálya) Tudomány- és Technikatörténeti Komplex Bizottságának, valamint közel ötven éve a Magyar Történelmi Társulatnak. Eredményes életművéért 1991-ben megkapta a Magyar Köztársaság Csillagrendjét, 2005-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjének katonai tagozatát.

Sokoldalú munkásságában fontos szerep jutott könyv- és lapkiadói tevékenységének. Egy évtizedig irodalmi vezetője és igazgató-helyettese volt a Zrínyi Katonai Kiadónak, és később, hivatásos pályája végén, főszerkesztője lett folyóiratunknak. Ács Tibor ezredest 1989. január 1-jével nevezték ki a Hadtörténelmi Közlemények főszerkesztőjévé, s innen helyezték nyugállományba 1991 májusában. E rövidnek tűnő két és fél év napjainkig tartó hatással volt a folyóirat tudományos tekintélyének, modernkori arculatának kialakulására. A kapcsolat közte és folyóiratunk között azóta sem szakadt meg, magas, szikár, számonkérően vigyázó alakja ma is gyakorta fölűnik szerkesztőségünkben.

Ács Tibort olvasóink a Hadtörténelmi Közlemények szerzőjeként is jól ismerhetik: első írása – egy könyvismertetés – még 1967-ben jelent meg lapjainkon, amit azóta több mint egy tucat fontos tanulmány, új adatokat feltáró közlemény követett, a legutóbbi kettő Petőfi katonáskodása és halála kapcsán épp ez évi számainkban, mintegy jelezve máig töretlen munkakedvét.

Egykori főszerkesztőnknek, barátunknak és kollégáknak életének e jeles évfordulóján szeretett folyóiratában is kívánunk jó egészséget, további alkotó éveket!